

Peter Cuijpers

Verstoorde relaties

Over Saul, Jonathan en David

1 Samuel 17:55-20:43

1 Samuel 17:55 - 18:6

Saul kon haast niet geloven dat David de reus Goliath had verslagen. Wat was dat een moedige knaap, zo iemand kon hij wel gebruiken in zijn leger. *‘Van wie is deze jongeman een zoon, Abner?’* Abner wist het ook niet, maar al snel spoorde hij David op en nam hem mee naar Saul. Daar kreeg Saul het antwoord op zijn vraag: *‘Ik ben een zoon van uw dienaar Isai, de Bethlehemiet’* (vs. 55-58). Saul is zo onder de indruk van David, dat hij hem met zich meeneemt en niet toestaat dat hij naar het huis van zijn vader terugkeert (18:2). Tussen David en Jonathan, de zoon van Saul, groeit een intense vriendschap. Ze sluiten een verbond met elkaar en Jonathan legt zijn wapens in de handen van David (vs. 3-4).

Tussen Saul en David ontwikkelt zich een heel andere relatie. Als hij merkt dat David populairder is bij het volk dan hijzelf, wordt hij woedend en slaat zijn genegenheid om in misnoegen. Hij ziet David als een bedreiging voor zijn troon. Hij denkt: *‘Het koninkrijk zal zeker nog eens voor hem zijn! Vanaf die dag hield Saul David in het oog’* (vs. 5-9). We kunnen allemaal wel eens kwaad worden op een ander, maar de toorn van Saul was zondig. Ze kwam voort uit jaloezie. Die toorn bewerkt Gods gerechtigheid niet (Jak. 1:20). God waarschuwt ons voor dit soort boosheid, ze is een invalspoort voor de duivel (Ef. 4:26-27).

Saul liet de zon over zijn toorn ondergaan, en de volgende morgen greep de boze geest – die van de HEERE kwam – hem aan (vs. 10). Saul was zichzelf niet meer, hij

gedroeg zich als een razende en probeerde David met zijn speer aan de wand te spietsen (vs. 11). Toen dit niet lukte, werd hij bevreesd voor David; daarom verwijderde hij hem uit zijn omgeving (vs. 13). Er ontstond dus een verwijdering, die uiteindelijk erin resulteerde dat David wegluchtte en de relatie tussen hen nooit meer goed kwam.

Hier zien we hoe een aanvankelijk goede relatie verstoord raakte. Het begon met jaloezie en de angst om de eigen status als koning te verliezen. Vertrouwen en genegenheid sloegen om in wantrouwen en haat. Jaloersheid behoort bij de werken van het vlees (Gal. 5:20). Als we dit onkruid niet met wortel en tak uitrukken, zal het voortwoekeren en onze vriendschappen en relaties verstikken.



In het oude Griekenland circuleerde het verhaal van een man die vanwege zijn eigen afgunst stierf. Zijn stadsgenoten hadden een standbeeld opgericht voor één van hen, een beroemd Olympisch kampioen. Maar de man in kwestie, een concurrent van de gevierde atleet, was zo afgunstig dat hij zichzelf plechtig beloofde dat standbeeld te vernielen. Elke nacht, als het donker was, beetelde hij stukjes en beetjes van het voetstuk weg om zó het beeld te ondermijnen en ten slotte te laten vallen. Op den duur had hij succes: het viel inderdaad, alleen... boven op hemzelf. Hij verspeelde er zijn eigen leven mee. Hij was een slachtoffer van zijn jaloersheid geworden. *Jaloezie* is dodelijk, het gaat ten koste van ons geestelijk

leven. Als het opkomt, ruk het dan meteen uit. Belijd het voor God als zonde, want als we het laten voortwoekeren, zal het ons van God vervreemden en onze relaties verstoren.

1 Samuel 19:1-17

David was voor Saul een obsessie geworden. Hij sprak er met zijn zoon Jonathan en met al zijn dienaren over om David te doden (vs. 1). Jonathan waarschuwde David en adviseerde hem om zich voorlopig schuil te houden; ondertussen zou hij proberen zijn vader tot bezinning te brengen. In het gesprek met zijn vader werpt hij zich op als bruggenbouwer en waarschuwt hij Saul zich niet aan onschuldig bloed te bezondigen (vs. 2-5). Zijn pleidooi voor David lijkt succesvol. Saul zweert bij de naam van de HEERE, de levende God, dat David niet ter dood zal worden gebracht (vs. 6). Jonathan brengt dit goede nieuws meteen over aan David, en deze keert terug naar het hof van Saul (vs. 7).

Maar de rust is van korte duur, Saul is letterlijk bezeten om David te doden. Na de zoveelste poging om hem met zijn speer aan de wand te spietsen, houdt David het voor gezien. Nog dezelfde nacht vlucht hij weg (vs. 9-10). Saul denkt dat hij naar huis is gegaan en laat het huis bewaken. Bij het ontbreken van de dag wil hij David doden. Michal, Sauls dochter, de vrouw van David, weet wat hij van plan is en ze helpt David te vluchten. Als Saul merkt dat de vogel gevlogen is, is hij woedend. Michal moet zich bij haar vader verantwoorden en redt haar leven door David in een kwaad daglicht te stellen (vs. 11-17).

1 Samuel 20:24-43

Jonathan blijft trouw aan zijn vriend David. Als het feest van de nieuwe maan is aangebroken, richt Saul een maaltijd aan. Jonathan staat op, en Abner gaat naast Saul zitten; maar de plaats van David blijft leeg. Saul is in de veronderstelling dat David onrein is, en laat het die dag voor wat het is (vs. 24-26). Maar als David de dag daarop opnieuw niet verschijnt, wordt hij wantrouwend. Hij vraagt aan Jonathan: *‘Waarom is de zoon van Isaï gisteren en vandaag niet naar de maaltijd gekomen?’* Jonathan neemt David in bescherming: *‘David vroeg mij dringend naar Bethlehem te mogen gaan’* (vs. 27-29). Saul kent zijn zoon en beseft dat hij niet de waarheid spreekt. Hij ontbrandt in toorn tegen hem en er volgt een scheldpartij. Als Jonathan er ook nog tegenin durft te gaan en het opnieuw voor David opneemt,

krijgt Saul een waas voor zijn ogen. Daarop werpt hij zijn speer naar Jonathan om hem te doden (vs. 30-33a).

Nu is alle twijfel bij Jonathan weggenomen en weet hij zeker dat zijn vader vastbesloten is David te doden. Jonathan staat van de tafel op in brandende toorn (vs. 33b, 34). In de ochtend gaat hij met David het veld in en maakt hij duidelijk dat het voor hem niet langer veilig is hier te blijven. Hij moet zich zo snel mogelijk uit de voeten maken (vs. 35-40). Op ontroerende wijze nemen zij afscheid van elkaar. David staat op en gaat weg, en Jonathan begeeft zich naar de stad (vs. 41-43).

Als er in een gezin maar één persoon is die vol haat en wrok zit, dan lijdt het hele gezin eronder. Relaties die vroeger goed waren, raken verstoord en worden verziekt door de roddel en agressie van dit bewuste gezinslid. In het gezin van Saul werd waar wat in Jakobus 3:16 staat: *‘want waar jaloersheid en twistzucht is, daar is wanorde en allerlei kwade praktijk’*. Toorn als gevolg van jaloezie is één van de meest voorkomende en meest vernietigende emoties die mensen kennen. Zij heeft het allereerste gezin te gronde gericht en was de oorzaak van de eerste moord, waarbij Kaïn in woede zijn broer Abel doodde. Sindsdien heeft toorn en boosheid miljoenen levens, huwelijken, vriendschappen en andere relaties verwoest.

Iemand als Saul kan veel ellende veroorzaken. Scheldpartijen, manipulatie, intimidatie en leugens zorgen voor een gespannen sfeer. Huwelijken komen onder druk te staan, zoals Saul zorgde voor de scheiding tussen David en Michal. De spanningen kunnen zelfs zo hoog oplopen dat een vader zijn eigen zoon om het leven probeert te brengen. Vrienden worden erdoor uit elkaar gedreven. Dit alles omdat er één persoon, één Saul in het gezin is die naar het vlees leeft en de zondige werkingen van het lichaam weigert te doden (Rom. 8:13).

Dit soort taferelen spelen zich niet alleen af in de kleine gezinskring, maar ook in Gods gezin, de gemeente. Ook daar zijn mensen zoals Saul, die vleselijk zijn: *‘want als er jaloersheid en twist onder u is, bent u dan niet vleselijk en wandelt u niet naar de mens?’* (1 Kor. 3:3). Wat is hiervan het gevolg? Partijvorming (1 Kor. 3:4). Saul was geobsedeerd door David; hij kon over niemand anders meer spreken. Hij sprak over hem met zijn zoon Jonathan, met zijn dienaren, met zijn dochter(s). Iedereen probeerde hij op zijn hand te krijgen en wie het niet met hem eens was, werd bedreigd of geïntimideerd. Dit is de kwade praktijk waarover Jakobus spreekt (Jak. 3:16).

Galaten 5:13-26; Efeziërs 4:29-32

Bitterheid, gramschap, toorn, geschreeuw en lastering bedroeven de Heilige Geest. Verstoorde relaties kunnen weer hersteld worden, als we ons niet door het vlees maar door de Geest laten leiden. We worden ertoe opgeroepen elkaar te *dienen* door de liefde. Dienen betekent hier: *als slaaf* dienen. Dit houdt in dat we van onze 'troon' moeten afkomen om voor de ander door de knieën te gaan.

Breng daarom de relatieproblemen die jij of u misschien hebt in het gebed. Overdenk of je verstoorde relaties te maken hebben met de werken van het vlees. Is afgunst, wrok of verbittering in het spel? Ruim het op! Word vervuld met de Heilige Geest, en de vrucht van de Geest zal niet uitblijven. Het is balsem, die verstoorde en verziekte relaties kan genezen.
